

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

Marin Sorescu

Trei dinți din față

Roman

Ediție necenzurată
Prefață de Sorina Sorescu

EDITURA
ART

PARTEA ÎNTÂI

Capitolul I

Uneori i se părea că nu mai știe să gândească. A uitat. A uitat mecanismul. Cum se întâmplă cu cei care paralizează: nu mai țin minte cum, în ce fel, pe ce bază s-au mișcat până adineauri. Sau celor cărora le pierе glasul dintr-odată. Realitatea i se prezenta fără continuitate, iar el stătea în fața ei holbat, cu acea expresie tâmpă a omului care primește o lovitură puternică în plex și zice: ha! Ori poate să exclame: ha! fără nicio lovitură. Cazul lui. Ceea ce era mai periculos era că fața îi exprima totuși, în astfel de momente, inteligență (nu chiar atât cât ar fi fost el dispus să vadă în oglindă), cu atât mai expresivă, cu cât el era mai static în gândire. Stătut în gândire. Inteligență statică. De aceea trebuie să mă feresc de cei care *par*. Dau cu parul, cu părerea. Capul îi era încrețșat, trupul greu și mofluz, respira parcă anevoie, ca și când ar fi fost scufundat într-un lichid. Într-un lichid de apă... ha, ha! Om-amfibie, pus să respire prin mocirlă, de probă, și neputând trece proba. Îi vâjâiau tâmplele. Parcă era o muscă înăuntru – o muscă acolo, care tot bâjbâia, când era liniște, de se auzea musca. Dormea, slavă Domnului, mult și prost. Slavă Domnului, n-are niciun sens, dar așa e. Din cauză că somnul îi era neodihnitor, trebuia să și-l prelungească, să-l umple cu ceva, cu o somnolență măcar. Iși completa somnul c-o moțâială cotidiană, așa cum pe vremea liceului, când mâncarea de la internat era atât de proastă, și-o mai înădea c-un covrig și un iaurt în piață,

în picioare. Această completare de odihnă o făcea tot în picioare, mozolind, morfolind un rest de căscat. Noaptea, visa urât. Cum ațipea, începea coșmarul. Coșmarurile, că se țineau lanț. Trecea dintr-un vis într-altul, ca printr-un labirint de sticlă, cu țevi de dimensiuni diferite, și el, o bulă de aer, uite-așa circula de colo-colo, iar unde țeaua se îngusta prea mult se oprea și se căznea s-o ia din loc. Să treacă dincolo. DINCOLO. Acolo, alt coșmar. Țevi întortocheate de sticlă – de calitate proastă –, gătuite pe ici, pe colo. Așa se strecura el toată noaptea, ca mercurul dintr-un termometru, pus la subsuoara unuia, care când se răcește de moarte, când are febră mare și aiurează. Așa încerca apoi să-și reprezinte plastic – era plastician – repetițiile intime.

Bineînțeles, nu-și mai amintea a doua zi nimic. Adormea exact cât să uite ce-a visat, ce-a fost capabil să viseze, el cu capul său greu ca o buturugă. Ba ceva tot îi mai aburea câteodată amintirea, dar vag, vag de tot. Puțin totuși – ciudat –, suficient ca să-l sperie și să-l pună pe gânduri. Odată se făcea că... dormea și numai ce aude zgomot, hărmălaie mare, afară. Iese și zărește venind valvârtej de pe coasta din deal – era parcă în sat – turme de vite speriate, boi împungându-se, tauri trecând unii peste alții și valuri-valuri de oameni, care îl iau și pe el. Când se mai îndepărtează de casă, vede în atmosfera aceea de groază, care se încețoșă, nu știu de ce... ce să vadă? Lava. Se revărsa, încinsă și numai aburi, cu un fâșâit ușor, de mătase aruncată pe umeri... brr! și... cafenie, ca o cocă de zaț... Da, era lavă, izbucnise vulcanul, nu știu al câtelevulcan... A trăit teroarea sfârșitului lumii... De-a valma cu vitele, care simțiseră primele, răgeau, câinii lătrau, urlau... Și-odată și-a amintit că *Ea* rămăsese acasă. Dă să se-ntoarcă. Mă

duc s-o iau, zice, am lăsat-o dormind, am plecat de lângă dânsa, cum de n-am trezit-o? Dar cum să te-ntorci? E împins de lume înainte. Acolo o să fie fiecare cu ai lui, l-a spus cineva, n-o să fie nimeni singur. Fiecare, cu tatăl, cu mama... Bine, dar tatăl meu nu mai trăiește, i-a dat prin gând, ce vorbă e asta? Mă duc înapoi s-o trezesc pe Olga. Și se tot chinuia să-și facă loc, era împins tot înainte și lava... o simțea acum încingându-i călcăiele. A dat să strige, să țipe că-i sfârâie călcăiele... dar gura i se încleștase din cauza lavei care se răcea... Atunci l-a trezit ea. „Ce gemi așa?” A fost ca o înviere... Multă vreme, nu se putuse acomoda cu viața, parcă se obișnuise așa... Și Olga îi spune răsând: „M-ai trezit și pe mine, cum te zvârcoleai. Îți dau orice, dacă ghicești ce visam.” Și fără să mai aștepte răspunsul: „Am visat că te înmormântam pe tine. Dar, ciudat, mergeai pe picioare la groapă... și erai vesel. Vorbeai, râdeai...” Când a ațipit din nou, se făcea că cineva, mi se pare chiar Dumnezeu, îl iertase. Nu-i mai tăia capul, cum se hotărâse – cum era hotărât anterior –, adică îl iertase, semnase un fel de act de împăciuire cu Dumnezéu-Tatăl, care acum se mulțumea doar să-l apese pe creștet c-o furculiță. O furculiță mărișoară, dacă nu chiar cu un cuțit. Se juca apăsând cu el – cu instrumentul acela – așa pe scăfârlia lui, prefăcându-se că-și ia vorba înapoi (Dumnezeu), e-a uitat de împăciuire – nu exista niciun act să-l poată trage la răspundere –, și, mai vorbind mai una, mai alta, îl tot mângâia pe scăfârlie cu lopata – parcă era lopată ori cazma. Și iarăși acel sentiment de teroare: dacă o scapă? Asta întuneca oarecum bucuria că fusese iertat. Nu-și amintea de ce fusese iertat și, bineînțeles, nici vina... Vina, vorba aia, floare la ureche... Cuțitul îi intra în moalele capului... Și ce-i spunea el persoanei respective, călăului,

să zicem? Înainte de-a fi executați, tuturor condamnaților de parte bărbătească ar trebui să li se recolteze sămânța (de unde acest gând hodoronc-tronc?). Poate că unii mai speră să aibă urmași, să li se mai dea o șansă (acum pleda pentru cauza omenirii, așa era el, galanton). Explicația putea fi de natură metafizică, bineînțeles: cu lumea, dispărea și ideea de urmași și, cu ei, ideea de Dumnezeu (care, după Freud, este proiecția imensă a tatălui nostru), și trebuia să se facă rezerve. Rezerve de idei de perfecțiune... Lucrurile nu erau prea clare și greu de explicat acum... mai ales că se trezise și nu-și mai amintea decât aburul logicii din vis și această replică: „Dacă tot suntem condamnați, măcar să fim mulși – până la capăt. De ce nu se merge până la capăt?” Începu să râdă pe înfundate, și ea îl clătină din nou – însă de data aceasta fără sens. Sunt treaz, dragă, ce, n-am voie să râd? Ei, comedie! Val nu înțelegea de unde această rezervă infinită de vise. Și-și bătea capul să găsească o soluție de-a scăpa de ele. Dormea prea mult? Desigur... dacă nu putea să doarmă! Era robul unui cerc vicios. Când se trezea, mai stătea în cot. Se gândea că poate pe undeva prin cameră o fi instalat un ventilator cu gaz metan – fobia lui, că tot avea și el una: gazul metan, să nu se asfixieze dracului, tocmai când e pe cale să... De altfel, de ce-ar fi fost nevoie de un ventilator, ce atâta aparatură? O simplă țeavă spartă ori focul uitat aprins, și gata! La urmă, a înțeles un lucru: e prea plin de energie. Această energie nu se consumă decât superficial și e robul surplusului care se convertește într-o a doua realitate mai rea, care îl chinuie cu bună știință, pentru că nu muncește. Dar cum nu muncește? Adică muncea, dar nu la capacitatea lui. Într-adevăr, simțea în el forțe infinite. Puse unele peste altele – așa, stive (deformație profesională

dublă: de când fusese pădurar, o lună, două, și de când se decisese pentru plastică). Forțe aproape supranaturale... Să-ți scuipi în sân. Dacă i-ar fi căsunat să se facă mistic, ar fi făcut minunile ca pe nimica, așa cum dai bună ziua. Numai și numai concentrându-se și punându-și voința la încercare. Simțea că societatea nu-l folosește nici ea la deplina capacitate de muncă. Era ca un avion cu reacție care e pus să meargă pe jos... Să meargă pe jos în patru labe, în patru roate, în loc să străpungă cerul. Ei, asta e mult mai obositor pentru reacție... Ori pe sus, ori deloc! Da, de aici i se trăgeau toate, *zbură superficial*... Trecuse binișor de 20 de ani și ce făcuse? Da, ce făcuse el până în prezent, ce realizase? Ce face? Realizase foarte puțin... Și se așeză în cotul celălalt. Apoi se ridică în capul oaselor. Oftă. Parcă dormise iarăși cu capul în jos. Gura îi era amară. Îl fulgeră gândul c-ar putea fi epileptic. Nu cumva face parte din acea categorie de epileptici secreți, care au crize doar în somn, nici ei nu știu, și pot fi depistați după balele de sânge pe care le lasă pe pernă? S-ar fi uitat la pernă, dar nu voia să atragă atenția și, în primul rând, nu voia să o deranjeze din nou. Se pare că ea adormise. Ce fată bună! Și el ce porc! Acum pulsul i se accelerează, își revenea din starea de semileșin... Și deodată se simți bine, se simți minunat. În primul rând, pentru că se limpezise, totul îi apărea acum nemaipomenit de limpede. Pe tavan observă fereastra proiectată până în cele mai mici amănunte. Strălucirea tulbure de miez de noapte, care bătea din stradă, arunca fereastra, cu perdele pe dinafară – nori împrăștiați în tavan. Își amintea de tablourile lui Vermeer, care aproape toate *se bazau* pe fereastră. În cel intitulat *Bărbat și femeie bând vin*, fereastra flamandă e din bucățele de sticlă legate ori întretăiate de dungi de metal. Ușor

întredeschisă, lasă lumina să intre și „pe calea aerului“, și aceasta, iar nu aerul, umflă perdeaua pe dedesubt. Iar femeia, care e cu nasul și aproape toată fața în paharul în care bărbatul, „înfășurat în manta-i“ și cu o pălărie cu boruri largi pe cap, i-a turnat vin dintr-un ulcior, pare gravidă. Cam toate muierile lui Vermeer sunt mai mult sau mai puțin gravide. Ori prea copile. Asta poate și din cauza luminii, care cade într-un anumit fel. Chiar *Tânăra femeie cu colierul de perle* e tot așa înfioată din cauza luminii. Val privea de mult, aproape fără să-și dea seama, pe geamul din tavan. Când observă că se uită pe-o fereastră ireală, zâmbi. Apoi zâmbetul îi îngheță. Poate că și fereastra ade-vărată e tot o proiecție. Poate că geamul din tavan e doar un chepeng. Sunt undeva într-un beci. Își aminti de legendele, mai mult sau mai puțin scornite, care circulau în timpul secetei, despre inșii atrași în cursă prin restaurante și care cădeau, prin niște trape, în beciul restaurantului. Acolo erau tăiați și transformați în carne de vită. Bineîn-țeles, era vorba de simple povești născocite de imaginația înfierbântată a celor înfometăți. Aștepta parcă înfiorat să fie, dintr-o clipă într-alta, băgat în ciorbă. Băgat în pâine fusesse. Mai demult.

Dar nu-i plăcea pâinea aceasta în care dospea. Desigur, și de aici această nemulțumire a lui, care, refulată, lua diverse forme de manifestare. Pe treaz și pe... nu pe beat, că nu avea darul beției. Păcat. Pe treaz și pe ațipite. Când ațipea. Era un soi de șef la un fel de atelier de păpuși, care ținea de o întreprindere mai mare de cauciuc. Nu era chiar cel mare, dar destul de important acolo ca să nu semneze condica. Deși câteodată se auzeau voci: adică el de ce nu? De ce-ar fi el mai cu...? (Invidia scârboasă a colegilor.) Stătu așa într-un cot multă vreme, mișcându-se doar din

când în când, spre a schimba poziția pernei. Perna era martora cea mai exactă a zvârcolelilor sale nocturne. O întorcea aproape din jumătate în jumătate de ceas, arăta ca o cocă bine frământată. „Dacă aş coace pernele mele, ar ieși o pâine de calitate superioară.“ Îi veni în minte cuvântul „aluat“. De aici gândul îi sări la lutul pe care îl ținea într-un colț al camerei înfășurat într-o foiță de plastic, să nu se usuce. Trecuse aproape o săptămână de când îl adusesese în casă, în ciuda protestelor prietenești ale „gazdei“. Știa că până la urmă un colț al odăii se va transforma în atelier – adică acolo se va instaura mizeria. Încă nu ghicea ce-o să modeleze. N-avea timp. Ori avea prea mult? Olga întinse o mână albă și moale spre el.

— Nu dormi?

— Ba da.

Acest „ba da“ exprimă, dintr-un foc, toată dialectica poporului nostru, se gândi. Începu să sforăie ostentativ. Nu, n-avea chef de vorbă. Orice întrerupere din monologul său îi venea ca un duș rece. Fata mai stătu puțin, apoi ieși cu băgare de seamă din așternutul străin și se duse în mijlocul odăii, la scaunul pe care își pusese, claie peste grămadă, veșmintele. Când te dezbraci prima dată în fața unui bărbat, nu stai să-ți aranjezi rochia pe umerăș. De altfel, se îndoia c-ar exista vreun umerăș aici. Se crăpa de ziuă, trebuia să plece, înainte de-a veni colegul lui Val, „gazda“, de pe teren. Era la Oradea, trebuia să sosească acum cu trenul de șase. La șapte începeau cursurile și n-ar fi vrut să lipsească, să întârzie. O privi cum își pune combinezonul de mătase cu dantelă neagră la poale. Mușchii i se încordau după cum se mișca, nu prea grăbită și de altfel cu multă grație. Era înaltă, statuară; ochiul lui de specialist plescăi din pleoape de admirație.